

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА БІЗНЕС-АНАЛІТИКИ ТА ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри бізнес-аналітики
та цифрової економіки

_____ Наталія КАСЬЯНОВА
“ _____ ” _____ 2023 р.

ВИПУСКНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ЗДОБУВАЧА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВР
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

Тема: «Особливості розвитку ТНК в умовах глобалізації»

Виконавець: ДЕМИДЕНКО Наталія

Керівник: к.е.н., доцент ЧЕРНИШОВ Олександр

Консультанти з розділів:

Розділ 1: к.е.н., доцент ЧЕРНИШОВ Олександр

Розділ 2: к.е.н., доцент ЧЕРНИШОВ Олександр

Нормоконтролер із ЄСКД (ЄСПД):

старший викладач ДИЯК Юлія

КИЇВ 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра бізнес-аналітики та цифрової економіки
Спеціальність: 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма: «Міжнародна економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри бізнес-аналітики та
цифрової економіки

_____ Наталія КАСЬЯНОВА
« ____ » _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА ВИПУСКНУ РОБОТУ

Студентки: ДЕМИДЕНКО Наталії

Тема роботи «Особливості розвитку ТНК в умовах глобалізації»
затверджена наказом ректора № 2404/ст від 22.12.2022 р.

1. Термін здачі студентом закінченої роботи на кафедрі: 20.02.2023 р.
2. Вихідні дані роботи: плани, звіти, фінансова звітність, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, наукові та методичні праці вітчизняних та зарубіжних вчених, електронні інформаційні джерела.
3. Зміст дослідження: Вступ. Теоретичні та методологічні основи впливу транснаціоналізації на ринки в умовах глобалізації. Особливості розвитку транснаціональних корпорацій в умовах глобалізації. Висновки.
4. Перелік обов'язкових демонстраційних матеріалів: 12 слайдів.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Назва етапів випускної роботи	Термін виконання	Позначки керівника про виконання завдань
1.	Отримання завдання на випускну роботу	22.12.2022	<i>виконано</i>
2.	Огляд літератури за темою	24.12.2022	<i>виконано</i>
3.	Написання розділу «Теоретичні та методологічні основи впливу транснаціоналізації на ринки в умовах глобалізації»	16.01.2023	<i>виконано</i>
4.	Написання розділу «Особливості розвитку транснаціональних корпорацій в умовах глобалізації»	30.01.2023	<i>виконано</i>
5.	Аналіз отриманих результатів	04.02.2023	<i>виконано</i>
6.	Розробка слайдів та написання доповіді	07.02.2023	<i>виконано</i>
7.	Корегування роботи за результатами попереднього захисту	09.02.2023	<i>виконано</i>
8.	Остаточне оформлення випускної роботи та слайдів	14.02.2023	<i>виконано</i>
9.	Підписання відгуку та рецензії	17.02.2023	<i>виконано</i>
10.	Захист випускної роботи у ДЕК	23.11.2022	<i>виконано</i>

7. Дата видачі завдання: 22.12.2022 р.

Керівник випускної роботи _____ Олександр ЧЕРНИШОВ

Завдання прийняла до виконання _____ Наталія ДЕМИДЕНКО

РЕФЕРАТ

ДЕМИДЕНКО Наталія. Особливості розвитку ТНК в умовах глобалізації. – Випускна робота зі спеціальності 051 «Економіка», ОПП «Міжнародна економіка». Національний авіаційний університет Міністерства освіти і науки України, м. Київ, 2023.

Випускна робота містить 72 сторінок, 12 таблиць, 17 рисунків, список використаних джерел з 60 найменувань.

Об'єктом дослідження є процес формування та розвитку транснаціональних корпорацій у глобальному бізнес-середовищі.

Предметом дослідження виступає тенденції та закономірності, процеси транснаціоналізації світового ринку та його трансформація під впливом транснаціональних корпорацій в сучасних умовах глобалізації.

Метою випускної роботи є розкриття теоретико-методичних основ, методичних підходів та практичних рекомендацій стосовно сучасних тенденцій розвитку транснаціональних компаній в умовах глобалізації.

При написанні роботи використовувалися методи дослідження: системний підхід, також загальнонаукові та спеціальні економічні методи: історично-логічного та порівняльного аналізу, статистичного спостереження, графоаналітичні методи.

Ключові слова: *транснаціональна корпорація, транснаціоналізація, глобалізація, прямі іноземні інвестиції, індекс транснаціоналізації*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВПЛИВУ ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ НА РИНКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	9
1.1. Сутність транснаціоналізації як процесу розвитку та фактору глобалізації.....	9
1.2. Сучасні концепції по формуванню та функціонуванню транснаціональних корпорацій.....	22
1.3. Основні етапи розвитку і особливості функціонування транснаціональних корпорацій.....	25
Висновок до першого розділу.....	35
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	36
2.1. Аналіз розвитку транснаціональних корпорацій у світі	36
2.2. Особливості діяльності транснаціональних корпорацій в Україні	48
2.3. Аналіз діяльності ТНК та перспективи для економіки України	55
Висновок до другого розділу.....	61
ВИСНОВКИ.....	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63

ВСТУП

В сучасних умовах світогосподарських зв'язків транснаціональні корпорації поряд з підсистемами світової економіки, регіональними угрупованнями, державами базування та країнами-реципієнтами, є рівноправними учасниками міжнародних економічних відносин. Виступаючи одночасно похідною та провідником глобалізації, вони перетворилися на структуроутворюючі фактори світового розвитку, надають дедалі більшого впливу функціонування світового господарства, конкретних господарюючих суб'єктів, окремі ринки.

Сучасна система світу побудована таким чином, що вплив транснаціональних корпорацій на розвиток національних економік та безпеку держав, має позитивні та негативні наслідки. Вони забезпечують зростання темпів розвитку, ефективність виробництва, реалізацію інвестиційних проектів, новий рівень безпеки, який має вплив на ступінь економічної стійкості країн, згладжування їх технологічного відставання, заміна передових технологій у глобальних масштабах. В то же час, фінансова могутність дозволяє транснаціональним корпораціям витіснити національних товаровиробників із найбільш прибуткових секторів економіки, займати досить значні сегменти споживчого ринку країни, розширювати власну присутність, за допомогою нав'язаної інституціоналізації, виступати джерелом протиріч та негативних соціально-економічних процесів.

Зазначені вище передумови дозволяють зробити висновок про актуальність роботи, яка обумовлена тим, що транснаціональні корпорації є складним явищем, яке постійно розвивається в системі світогосподарських зв'язків, яке потребує вивчення їх сутності, визначення протиріч, пошуку інструментів, механізмів національного та міжнародного контролю діяльності транснаціональних корпорацій на споживчих ринках країн, що розвиваються..

Об'єктом дослідження є процес формування та розвитку транснаціональних корпорацій у глобальному бізнес-середовищі.

Предметом дослідження виступає тенденції та закономірності, процеси транснаціоналізації світового ринку та його трансформація під впливом транснаціональних корпорацій в сучасних умовах глобалізації,

Метою випускної роботи є розкриття теоретико-методичних основ, методичних підходів та практичних рекомендацій стосовно сучасних тенденцій розвитку транснаціональних компаній в умовах глобалізації.

У відповідності до зазначеної мети в випускній роботі були поставлені та вирішені наступні ключові завдання:

- вивчити підходи до визначення поняття «транснаціональна корпорація»;
- розглянути етапи розвитку та особливості функціонування транснаціональних корпорацій;
- виділити основні показники транснаціоналізації світу;
- дати характеристику функціонування ТНК в світі;
- виявити особливості впливу ТНК на економіку України;
- визначити напрями підвищення транснаціоналізації економіки України;
- оцінити перспективи розвитку ТНК в Україні.

В процесі дослідження використовувалися як загальнонаукові методи пізнання (індукція і дедукція, аналіз і синтез) так і спеціальні (методи порівняльного, факторного, фінансового, економічного і графічного аналізу, методи стратегічного аналізу).

Методологічною основою дослідження послужили фундаментальні положення теорії міжнародних економічних відносин і державного управління. Для досягнення поставленої мети у роботі застосовано системний підхід, а під час вирішення окремих завдань використані загальнонаукові та спеціальні економічні методи: історично-логічного та порівняльного аналізу, статистичного спостереження, графоаналітичні методи.

Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних дослідників з проблем транснаціоналізації та конкурентоспроможності,

матеріали Держкомстату України, публікації міжнародних економічних організацій, асоціацій, рейтингових агентств, офіційні сайти Інтернету.

Матеріали роботи можуть бути застосовані під час вивчення особливостей функціонування транснаціональних корпорацій, а також при аналізі діяльності провідних ТНК на ринку України, визначенні конкурентних позицій вітчизняних підприємств в порівнянні з іноземними конкурентами, можливостей залучення іноземного капіталу.

ВИСНОВКИ

В результаті дослідження впливу глобалізаційних процесів на привабливість України для транснаціональних компаній отримано наступні результати:

Досліджено економічну сутність транснаціональних компаній та особливості їх розвитку на сучасному етапі глобалізації. Транснаціоналізація є однією з головних тенденцій у розвитку світової економіки і характеризується об'єктивним процесом посилення світової інтеграції у результаті розгортання міжнародних операцій ТНК. Головні її сучасні ознаки : секторальна олігополія і монополія ТНК; непереборне прагнення глобального панування і зростання геополітичного впливу; глобальна географічна, ресурсна, видова та виробнича диверсифікованість.

Проаналізовано вплив процесів глобалізації на розвиток національної економіки. Визначено, що транснаціоналізація веде до небувало високого рівня взаємозалежності між країнами. Виступаючи центрами координації і двигунами світового виробництва і обміну, ТНК формують усередині своїх комплексів і між собою мережу відносин, які виходять за межі національних держав.

Ідентифіковано та систематизовано методи оцінки ефективності взаємодії національної економіки з транснаціональними компаніями. Основні методи оцінки ефективності взаємодії національної економіки з транснаціональними компаніями: рейтингові системи оцінювання, графічні моделі, BSC, процесна і системна методології із виокремленням просторово-темпоральних компонент.

Обґрунтовано економічну діяльність зарубіжних транснаціональних компаній в Україні. Визначено, що ефективність зовнішньоекономічної експансії як засобу пом'якшення кон'юнктурних коливань оцінюється високо і вважається більшою, ніж та, яку забезпечують суто національні засоби зниження економічного ризику. На основі численних досліджень вчені-

економісти дійшли висновку, що наявність філій у багатьох країнах надійніше гарантує стабільність отримання прибутків, ніж такі важливі чинники, як великий абсолютний розмір компанії та ступінь диверсифікованості її виробничої програми всередині країни. Вільно маневрувати розмірами виробництва корпорація може лише тоді, коли вона здатна отримувати прибуток навіть за невеликого розміру виробництва, чому і сприяє вмотивування прийняття рішення щодо інвестування.

Визначено умови функціонування транснаціональних компаній в економіці України. В Україні сформовано значну групу підприємств, які не лише демонструють високий індекс транснаціональності, але й притаманний світовим транснаціоналам потенціал, які вже можуть на сьогодні вважатися повноцінними українськими ТНК, які за фактичними ознаками можна зарахувати до транснаціональних корпорацій.

За допомогою методів прогнозування побудовано моделі прогнозування та проведено їх поглиблений аналіз щодо реалізації заходів, спрямованих на пошук та обґрунтування найбільш ефективних рішень у сфері поліпшення інвестиційного клімату в Україні.

Україні у контексті поліпшення інвестиційного клімату необхідно: розроблення та виконання довгострокової державної політики із підвищення рівня інвестиційної привабливості країни, в межах якої необхідно передбачити підтримку та заохочення через запровадження пільга гарантій на загальнодержавному рівні; введення жорсткого контролю за можливими тіньовими потоками, які виводяться з країни та можуть бути інвестовані у розвиток; підвищити контроль за потоками ПШ, які надходять з офшорних територій та мінімізувати корупційні схеми, що перешкоджають ПШ на державному та регіональному рівнях; проводити консультації з іноземними інвесторами з приводу законодавчої бази для інвестиційної діяльності та умов ведення бізнесу в Україні, особливо високотехнологічних підприємств.

Виконання пропозицій, хоча б частково, допомогли б зробити Україну привабливішою для інвестування та залучити істотні ПІІ задля підняття вітчизняної економіки та формування власного економічного ресурсу.

Оцінено вплив державного регулювання діяльності транснаціональних компаній в Україні. Державна підтримка експортно-орієнтованих українських підприємств, які є учасниками транснаціональних компаній та фінансово-промислових груп, повинна бути селективною, спиратися на розширений діапазон і досконалий інструментарій фінансового, операційно-технологічного, ситуативного сприяння розвитку національного товарного експорту, формування відповідної інституційної структури для впровадження ефективної торговельної політики.

Виявлено пріоритетні напрями залучення іноземного транснаціонального капіталу. Механізм регулювання іноземних інвестицій в Україну повинен включати наступні елементи: створення сприятливого інвестиційного клімату: створення економічних, правових, організаційних та інформаційних умов для проведення інвестиційної діяльності; забезпечення іноземних інвесторів повною та об'єктивною інформацією про інвестиційну ситуацію в Україні.

Запропоновані напрями формування ефективного механізму взаємодії України з транснаціональними компаніями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азарова Т.В., Охота В.І. Стратегії розвитку транснаціональних корпорацій у контексті підвищення міжнародної конкурентоспроможності країн. Режим доступу: <http://www.nbuuv.gov.ua>.
2. Гайдучкий А. Інвестиційна конкурентоспроможність як мотиваційний чинник залучення іноземного капіталу. Режим доступу: URL: http://www.amc.gov.ua/papers/2018/issue5_04/gayducky.html.
3. Герасимчук В.Г., Войтко С.В. Міжнародна економіка: навч. посіб. К.: Знання, 2009. 302 с.
4. Гуртов Д.О. Транснаціональний капітал в структурі глобального фінансового ринку: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини». Держ. вищий навч. заклад «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». Київ, 2010. 20 с.
5. Денисова Е.Ю. Глобальные тенденции развития международного транснационального бизнеса. Вісник Одеського національного ун-ту. Серія: Економіка. Т. 19. Вип. 1. Одеса, 2014. С. 43-46.
6. Жаріков А.Є. Оцінка рівня транснаціоналізації провідних підприємств кондитерської галузі України. Вісник Донецького університету, Сер. В.: Економіка і право. 2010. №2. С.12.
7. Інтерпайп. Ліга. Досьє. Режим доступу: <http://file.liga.net/company/4.html>.
8. Іксарова Н. О. Соціальна відповідальність як елемент стратегії економічного розвитку транснаціональних корпорацій. Вісник ДонНУ. Серія В. Економіка і право. 2015. №1. С. 113-120.
9. Келару І.А. Методологическая сущность процессов транснационализации. Современные аспекты экономики: ежемесячный журнал. 2013. №11(195).– С. 28-32.
10. Келару И.А. Регуляция деятельности транснациональных корпораций на территории Украины. Стратегии развития инновационной экономики: Материалы II Международной научно-практической конференции молодых ученых и

студентов, проводимой в рамках II Евразийского экономического форума молодежи «Диалог цивилизаций «Путь на Север», 29-30 апреля 2011 г. Таллин / Институт экономики и управления ECOMEN, Таллин 2011. С. 183-184.

11. Келару І.О. Теоретичні підходи до процесу транснаціоналізації у світовій економіці. Всеукраїнський науково-виробничий журнал: Інноваційна економіка. 2013. Вип. 6(44). С. 52-56.

12. Киришун Л. В. Визначальні критерії формування сутності ТНК. Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

13. Кметик Х.В. Міжнародно-правові проблеми функціонування транснаціональних корпорацій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.11 «Міжнародне право». Харків, 2010. 20 с.

14. Козак Ю.Г., Ермакова О.А. Зовнішньоекономічна діяльність регіону : навчальний посібник. Одеса : Фенікс, 2013. 332 с.

15. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: навч. посіб. Видання 2-ге перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2008. 1118 с.

16. Козак Ю.Г., Якубовський С.О. Транснаціональні корпорації: особливості інвестиційної діяльності : навч. посіб. К.: ЦУЛ. 2011. 472 с.

17. Конвенция о транснациональных корпорациях. Офіційний портал Верховної Ради України. Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

18. Конкуренентоспроможність економіки України: місце України в основних світових рейтингах за матеріалами звіту Глобального індексу (ГІК), підготовленого Всесвітнім економічним форумом (ВЕФ). Режим доступу : <http://ecoeliza.eto-ya.com>.

19. Кормакова І.О. Концептуальні підходи до визначення суті транснаціональних корпорацій. Економічний простір. 2010. № 41. С. 16–25.

20. Кормакова І.О. Мотивація діяльності іноземних ТНК на території України. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки : Випуск 25: У трьох частинах / М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: ЧДТУ, 2016. Черкаси II. С. 66-71.

21. Кохан І. І. Поняття та юридичні ознаки транснаціональних корпорацій. Науково-інформаційний вісник. 2009. № 1. – С. 45–48.

22. Макогон Ю.В., Орехова Т.В., Лисенко К.В., Шульга І. О. та ін. Трансформація процесу транснаціоналізації в умовах зростання невизначеності глобального економічного середовища: монографія. Донецьк: Донецький нац. ун-т, 2011. 652 с.

23. Макогон Ю.В., Лисенко К.В. Інвестиційна привабливість України в умовах трансформації світового господарства. Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2012. Вип. 1. Т. 1. С. 7–26.

24. Марцин В. С. Мотивація іноземних інвестицій в економіку України. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VUbsNbU/2017_3/VUBSNBU9_p121-p128.pdf.

25. Мозговий О.М., Лук'яненко Д.Г., Губський Б.В., та ін. Міжнародна інвестиційна діяльність: підручник. Режим доступу: <http://ubooks.com.ua/books/00090/inx31.php>.

26. Мороз В. Конкурентоспроможність України у відображенні рейтингів міжнародних організацій. Режим доступу: www.amk.gov.ua.

27. Намонюк В. Є. Транскордонні злиття і поглинання банків в умовах глобальної конкуренції: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон.наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини»; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2016. 21 с.

28. Немировська О. В. Механізм регулювання взаємодії національної економіки з транснаціональними корпораціями. Економіка та держава. 2015. №12. С. 121-125.

29. Новицький В. Сучасний рух капіталів: діяльність ТНК як фактор ефективності трансформації економік. Економіка і управління. 2017. №1. С.19-35.

30. Олігархи під час кризи. СКМ, ІСД, Приват, East One та «Енергетичний стандарт». Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/publications/492a7684a39c7/>.

31. Орехова Т.В. Транснаціоналізація економічних систем в умовах глобальної інтеграції : автореф. дис. на здобуття ступеня докт. екон. наук : спец.

08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини». Донец. нац. ун-т. Донецьк, 2008. 40 с.

32. Панчишин Т.В. Інвестиційна діяльність в умовах ринкової трансформації економіки України: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук: спец. 08.01.01 «Економічна теорія». Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2006. 20 с.

33. Пахомов С. Ю. Міжнародна конкурентоспроможність в умовах формування глобальної інституційної системи: автореф. на здобуття ступеня докт. екон. наук: спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини». ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана». Київ, 2011. 34 с.

34. Пехник А.В. Механізм узгодження інтересів ТНК зі стратегічними пріоритетами національної економіки : автореф. дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук : спец. 08.05.01 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини». Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2005. 20 с.

35. Пешко А.В., Назаренко Г.В. Транснаціональні компанії та їх роль у міжнародній інвестиційній діяльності. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/DeBu /2017-2/doc/5/01.pdf>.

36. Піддубна А.І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління: монографія. Х. : ВД «ІНЖЕК», 2016. 368 с.

37. Поручник А.М. Національні інтереси України: економічна самодостатність у глобальному вимірі: монографія. К. : КНЕУ, 2008. 352 с.

38. Рогач О.І., Шнирков О.І. Транснаціоналізація світового господарства та перехідної економіки: навч. посібник. К.: ВЦ «Київський університет», 1999. 302 с.

39. Рогач О.І. Міжнародні інвестиції. Теорія та практика бізнесу транснаціональних корпорацій. К.: Либідь, 2005. 720 с. 7.

40. Рокоча В.В., Плотніков О.В., Новицький В.Є. Транснаціональні корпорації: навч. посіб.- К.: Таксон, 2001. 304 с.

41. Руденко-Сударєва Л.В. Конкурентне лідерство глобальних корпорацій // Ресурси та моделі глобального економічного розвитку: монографія за заг. ред. Д.Г. Лук'яненка та А.М.Поручника. К.: КНЕУ, 2011. С.288-340.

42. Савицька С.О. Транснаціоналізаційні фактори інтеграції України у світове господарство : автореф. дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.01 «Економічна теорія та історія економічної думки» / С. О. Савицька ; Держ. вищий навч. заклад «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». Київ, 2009. 20 с.

43. Саприкіна Н. В. Транснаціональні корпорації в системі інтернаціоналізації світового суспільного виробництва: дис. канд. екон. наук: 08.01.01. Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана. К. : 2006. 18 с.

44. Семененко Т. М. Транснаціональні корпорації в конкурентному бізнес-середовищі. Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. праць. Наук. ред. І.Г. Манцуров. 2014. Вип. 5(158). С. 162-166.

45. Стратегія економічного та соціального розвитку України на 2004-2015 роки «Шляхом європейської інтеграції». Авт. кол.: А. С. Гальчинський, В. М. Гаєць та ін. Нац. ін-т стратег. дослідж., Ін-т екон. прогнозування НАН України, М-во економіки та з питань європ. інтегр. України. К: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.

46. Ткаченко Д.О. Вплив транснаціональних корпорацій на розвиток внутрішнього ринку України. Дис. на здоб. наук. ступ. канд. економ. наук за спец. 08.00.03 – економіка та управління народним господарством. Київ. ДУ «Інститут економіки та прогнозування» НАН України. Київ. 2020.

47. ТНК і міжнародний бізнес в Україні [Електронний ресурс]. Библиотека Гринчука. Режим доступу: <http://www.grinchuk.lviv.ua/book/50/2056.html>.

48. Тронько В. В. Транснаціоналізація в сфері телекомунікаційних послуг України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством». Київськ. нац. торг.-екон. ун-т. Київ, 2011. 21 с.

49. Україна в світі. Огляд міжнародних індексів [Електронний ресурс] : http://www.debaty.org/uploadfiles/ckfinder/files/in_world/2018/ukraine_inthe_world_2018_ukr_web.pdf.

50. Халковська А.М. Маркетингове забезпечення емісійної діяльності металургійних підприємств України: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)». Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2017. 20 с.

51. Хоменко І. Б. Вплив транснаціональних корпорацій на конкурентне середовище національної економіки : автореф. дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.02 «Світове господарство і міжнародні економічні відносини». Київс. нац. торг.-екон. ун-т. Київ, 2016. 20 с.

52. Чурилова О.А., Антоненко О.І. Деякі тенденції розвитку транснаціональних корпорацій в Україні. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: збірник наукових праць. Електронні дані. 2011. №1(10). Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/fkd/2011_1/part3/56.pdf.

53. Якубовський С.О., Козак Ю.Г., Логвинова Л. Транснаціональні корпорації: особливості інвестиційної діяльності: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 472 с.

54. Fortune magazin. Annual ranking of the world's largest corporations. Global 500. Режим доступу до журн.: http://money.cnn.com/magazines/fortune/global500/2011/full_list/

55. Kelaru I.O. Reserves to improve competitiveness of the national economy of Ukraine. Международный научно-исследовательский журнал ISSN 2303-9868. 2013. №9(16). Часть 2. С. 28-31.

56. Rudenko-Sudarieva L. Global process of accumulation of the capital of transnational corporations on the basis of their business-models. Theory and Practice of Financial Transformations in the Conditions of Interdependence Strengthening of National Economics: Materials IV International Scientific and Practical Conference. Irpin: National University of State Tax Servis of Ukraine, 2010.P.81-83.

57. The Global Competitiveness Report. New York; Oxford University, 2017. Mode of access : www.weforum.org.

58. United nations conference on trade and development. World Investment Report/ Transnational Corporations and Export Competitiveness. Washington. Режим доступу до журн.: http://archive.unctad.org/ru/docs/tdxiii_report_ru.pdf.

59. United nations conference on trade and development. World Investment Report. The Shift Towards Services. Washington.

60. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.